

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія викладачів природничих дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з загально-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов
2015р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика навчання природознавства

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 0101 Педагогічна освіта

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 5.01010201 Початкова освіта

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Університетський коледж

(назва інституту, факультету, відділення)

Робоча програма Методика навчання природознавства для студентів

галузь знань 0101 Педагогічна освіта,

спеціальність 5.01010201 Початкова освіта.

„25” серпня, 2015 року

Розробники: Глухенька Людмила Миколаївна,
викладач-методист циклової комісії природничих дисциплін
Університетського коледжу Київського університету
імені Бориса Грінченка
Романенко Катерина Анатоліївна,
викладач циклової комісії природничих дисциплін
Університетського коледжу Київського університету
імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії природничих дисциплін

Протокол № 1 від «25» серпня 2015р.

Голова циклової комісії (Глухенька Л.М.)

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова

Заступник директора

з навчальної роботи

Заступник директора

з навчально-методичної роботи

(С.І. Дем'яненко)

(З.Л. Гейхман)

Схвалено Методичною радою Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 1 від «31» серпня 2015 року

Голова (М.В. Братко)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів – 4	<u>Галузь знань</u> 0101 Педагогічна освіта	Нормативна	
	<u>Спеціальність</u> 5.01010201 Початкова освіта		
Модулів – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «молодший спеціаліст»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		2-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин - 144		4-й	5-й
		Лекції	
		18 год.	18 год.
		Практичні	
		2 год.	2 год.
		Семінари	
		4год.	6 год.
		Лабораторні	
		4год.	2 год.
		Самостійна робота	
		32 год.	32 год.
		Індивідуальні завдання:	
		8 год.	8год
	<i>Модульний контроль</i>		
	4 год	4 год	
Вид контролю: екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Пояснювальна записка

Програма з методики навчання природознавства визначає обсяг знань, умінь і навичок, якими повинен оволодіти майбутній учитель початкових класів. Основна *мета курсу* – забезпечити оволодіння студентами знаннями про сучасні досягнення методичної науки, підготувати їх до проведення навчальних занять та позакласної роботи з курсу «Природознавство» у школі.

Завданнями курсу є:

- навчити майбутніх учителів-початківців свідомо та творчо підходити до формування навчально-виховних завдань;
- знаходити шляхи їх реалізації на уроках і в позакласній роботі ;
- раціонально добирати зміст, форми, методи та методичні прийоми для формування у молодших школярів пропедевтичних природничих знань;
- формувати навички педагогічної культури, етики вчителя, правил поведінки у нестандартних та конфліктних ситуаціях, що можуть виникнути під навчальних занять.

Реалізація мети та завдань методики навчання природознавства здійснюється у лекційному курсу та лабораторному практикумі. У лекційному курсу стисло викладаються теоретичні основи навчально-виховної роботи в сучасній школі, обґрунтовуються загальні положення методики навчання природознавства. Формування в студентів необхідних методичних умінь і навичок здійснюється в процесі проведення практичних, семінарських та лабораторних занять, частину з яких доцільно проводити у школі. Лекційний курс та лабораторний практикум спрямовані на засвоєння студентами методичних основ навчання природознавства, на визначення змісту його як навчального предмету, визначення вимог щодо підготовки вчителя як викладача природознавства.

Майбутній учитель повинен:

знати:

- об'єкт, предмет методики навчання природознавства; структуру і методи цілісного методичного дослідження; структуру процесу навчання, зміст його структурних компонентів, зв'язків і відношень між ними; рівні процесу навчання в межах природознавства, загальний спосіб їх визначення в конкретних педагогічних ситуаціях;

- виділяти в певній частині (тема, розділ, клас, курс) змісту природознавства елементи знань, якими оволодівають молодші школярі; ефективно управляти об'єктивно зумовленим процесом їх формування в реальних педагогічних умовах;

- складати структурно-логічні схеми певною обсягу (теми, розділу, класу, курсу) власне предметного змісту природознавства;

- розрізняти засоби наочності, які використовуються в процесі навчання природознавства; обґрунтовувати ефективність вибору засобів наочності

відповідно до дидактичної мети; виготовляти саморобні засоби наочності; аналізувати зміст підручників і навчальних посібників; ефективно використовувати ;

- обґрунтовувати класифікацію методів навчання природознавства;

- типи уроків з природознавства, їх макроструктуру; фактори, що зумовлюють варіативність макроструктури уроків;

- особливості методики організації та проведення всіх етапів у структурі різних типів уроків природознавства;

- вимоги до методики організації різних видів навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів з природознавства, індивідуальної, групової, фронтальної;

- зміст позаурочної і позакласної роботи з природознавства; їх види, вимоги до методики організації і проведення всіх видів позаурочної і позакласної роботи з природознавства;

- значення і види оцінювання навчальних досягнень молодших школярів у процесі навчання природознавства;

- значення і місце краєзнавчого куточка, куточка живої природи, географічного майданчика, навчально-дослідної ділянки в системі вивчення природознавства в початкових класах;

вміти:

- визначати педагогічні (освітні, розвивальні, виховні) цілі в реальних педагогічних ситуаціях;

- виділяти в певній частині (тема, розділ, клас, курс) змісту природознавства елементи знань, якими оволодівають молодші школярі; ефективно управляти об'єктивно зумовленим процесом їх формування в реальних педагогічних умовах;

- складати структурно-логічні схеми певною обсягу (теми, розділу, класу, курсу) предметного змісту природознавства;

- виділяти уміння всіх груп (власне предметні, розумові, раціональної навчально-пізнавальної діяльності), управляти об'єктивно зумовленим процесом формування їх у молодших школярів у курсі природознавства;

- розрізняти засоби наочності, які використовуються в процесі навчання природознавства;

- обґрунтовувати ефективність вибору засобів наочності відповідно до дидактичної мети;

- застосувати вибрані засоби наочності у процесі навчання природознавства; виготовляти саморобні засоби наочності;

- аналізувати зміст підручників і навчальних посібників;

- вибирати оптимальні методи навчання з метою ефективного досягнення дидактичних цілей у конкретних педагогічних ситуаціях цілісного процесу навчання природознавства;

- обґрунтовувати класифікацію методів навчання природознавства;

- встановлювати взаємозв'язки між різними формами організації процесу навчання природознавства в початкових класах;

- визначати макроструктуру уроку в конкретних педагогічних ситуаціях, його тип; розробляти методику організації і проведення уроків природознавства всіх типів; написати їх детальні конспекти.

- організовувати індивідуальну, групову та фронтальну діяльність молодших школярів у процесі навчання природознавства;

- оцінювати навчальні досягнення молодших школярів з природознавства;

- визначати значення та місце краєзнавчого куточка, куточка живої природи, географічного майданчика, навчально-дослідницької ділянки у системі навчання природознавства.

У студентів мають бути сформовані такі предметні компетентності:

- визначення ролі предмета природознавство в загальній системі навчання й виховання школярів;

- аналізувати зміст підручників і навчальних посібників;

- аналізувати навчальних програм, освітньої галузі «Природознавство» Державного стандарту початкової загальної освіти;

- обґрунтовувати класифікацію методів навчання природознавства; вибрати оптимальні методи навчання з метою ефективного досягнення дидактичних цілей у конкретних педагогічних ситуаціях цілісного процесу навчання природознавства;

- встановлювати взаємозв'язки між різними формами організації процесу навчання природознавства в початкових класах;

- визначати макроструктуру уроку в конкретних педагогічних ситуаціях, його тип; розробляти методику організації і проведення уроків природознавства всіх типів; написати їх детальні конспекти.

- встановлювати взаємозв'язки між різними формами організації процесу навчання природознавства в початкових класах; визначати макроструктуру уроку в конкретних педагогічних ситуаціях, його тип;

- розробляти методику організації і проведення уроків природознавства всіх типів; написати їх детальні конспекти;

- розвивати у майбутніх вчителів уявлення про педагогічну діяльність як творчий процес рефлексивного управління діяльністю школярів, надавати їм змогу усвідомлювати себе суб'єктом цієї діяльності

- формування професійної компетенції в галузі екологічного виховання;

- розробка й практична перевірка оснащення навчального процесу (кабінету природознавства, куточка живої природи, шкільної навчально – дослідної ділянки.об'єктів живої природи, навчальних наочних посібників)

Курс методики навчання природознавства реалізується через систему лекцій, практично-семінарських занять, педагогічну практику студентів. На лекціях викладаються основні теоретичні відомості з опорою на результати психолого-педагогічних досліджень, передового досвіду вчителів.

Однією з умов успішного засвоєння матеріалу курсу є детальне ознайомлення з сучасними шкільними програмами та підручниками, робочими зошитами, дидактичною літературою, в тому числі з художньою та науково-популярною дитячою літературою. Це дасть можливість студентам бути вчасно проінформованими про найновіші досягнення та проблеми викладання курсу «Методика навчання природознавству» у загальноосвітній школі та початковій

зокрема, ознайомитись із перспективним педагогічним досвідом в Україні тощо. Чільне місце при підготовці студента до уроку займають ігрові форми та засоби навчання з курсу «Методика навчання природознавству», технічні засоби навчання, а при можливості – використання відео- та аудіо- записів.

Зміст курсу розроблено з врахуванням положень кредитно-модульного навчання. Вміщено короткі пояснення щодо організації роботи за даною

системою. Таблиці модульного контролю та контролю за систематичною та активною роботою допоможуть студентам самостійно вести облік виконаної роботи і робити відповідно підрахунки.

Вивчення курсу «Методика навчання природознавству» здійснюється в IV і V семестрах, закінчується підсумковим видом контролю – іспитом. Загальна кількість годин становить 144, з яких 36 год – це лекції, 6 год – лабораторні роботи, 4 год – практичні роботи, 10 год – семінарські заняття, 8 год – модульний контроль, 16 год – індивідуальна робота, 64 год – самостійна робота.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Методика навчання природознавства – педагогічна наука.

Зміст курсу природознавства в початковій школі.

Тема 1. Предмет і завдання методики навчання природознавства. Історія розвитку методики навчання природознавства.

Тема 2 . Зміст навчального матеріалу з природознавства в початковій школі . Основні принципи відбору і послідовності вивчення навчального матеріалу в початковій школі.

Змістовий модуль II.

Формування природничих уявлень і понять.

Тема 3. Формування природничих уявлень і понять.

Змістовий модуль III.

Методи навчання природознавства. Матеріальна база навчання природознавству.

Тема 4. Поняття про методи і прийоми навчання природознавства.

Тема 5. Матеріальна база навчання природознавства.

Змістовий модуль IV.

Форми навчання природознавства. Особливості навчання в мало комплектній школі.

Тема 6 . Форми навчання природознавства.

Тема 7. Перевірка і оцінювання знань і вмінь учнів.

Тема 8. Позаурочна і позакласна робота з природознавства.

Тема 9. Особливості роботи вчителя початкових класів з шестирічними першокласниками.

4. Структура навчальної дисципліни
«Методика навчання природознавства»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма							
	всього	у тому числі						
лекції		практичні	індивідуальні	семінари	мод.к	лаб.роб.	СО	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Методика навчання природознавства – педагогічна наука. Зміст курсу природознавства в початковій школі.								
Тема 1. Предмет і завдання методики навчання природознавства. Історія розвитку методики навчання природознавства.	12	2	-	2	2		-	6
Тема 2. Зміст навч. матеріалу з природ. в поч. школі Осн. принципи відбору навч. матеріалу в поч.шк.	14	4	2	2	-	2	-	4
Разом за 1 змістовим модулем	26	6	2	4	2	2	-	10
Змістовий модуль 2. Формування природничих уявлень і понять.								
Тема 3. Формування природничих уявлень і понять.	34	6	-	4	2	2	2	18
Разом за 2 змістовим модулем	34	6	-	4	2	2	2	18
Змістовий модуль 3. Методи навчання природознавства. Матеріальна база навчання природознавства								
Тема 4. Поняття про	12	6	-	-	-		2	4

методи і прийоми навчання природознавства								
Всього за IV семестр	72	18	2	8	4	4	4	32
Всеместр								
Тема 4. Поняття про методи і прийоми навчання природознавства	10	-	-	4	-	2	-	4
Тема 5. Матер. база навчання прир-ва	10	2	-	-	-	-	-	8
Разом	20	2	-	4	-	2	-	12
Змістовий модуль ІУ. Форми навчання природознавства. Особливості навчання в мало комплектній школі.								
Тема 6 . Форми навчання природознавства.	24	10	-	-	6	-	2	6
Тема 7. Перевірка і оцінювання знань і вмінь учнів.	6	2	-	-	-	-	-	4
Тема 8. Позаурочна і позакласна робота з природознавства.	6	2	-	-	-	-	-	4
Тема 9. Особливості роботи вчителя початкових класів з шестирічними першокласниками.	12	2	2	4	-	-	-	4
Тема 10. Особливості роботи вчителя початкових класів з шестирічними першокласниками	4	-	-	-	-	2	-	2
Разом за 4 змістовим модулем	52	16	2	4	6	2	2	20
Всього годин за II семестр	72	18	2	8	6	4	2	32
Всього	144	36	4	16	10	8	6	64

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Методика навчання природознавства»

Разом: 144 год., лекції - 34 год., лабораторні – 6 год, семінарські - 12 год., практичні – 4 год, індивідуальна робота - 16год., самостійна робота - 64 год., модульний контроль -8 год.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		
Назва модуля	Методика навчання природознавства як наука. Зміст курсу природознавства в початковій школі.			Формування природничих уявлень і понять.		
Кількість балів за модуль	81 бал			65 балів		
Лекції	1	2		3	4	
Теми лекцій	Предмет, завдання, методи дослідження методики навчання природознавства.	Зміст навчального матеріалу з природознавства. Основні принципи відбору і послідовність вивчення матеріалу в початкових класах.	Державний стандарт початкової загальної освіти. Аналіз навчальних програм освітньої галузі «Природознавство».	Характеристика природничих уявлень і понять. Формування природничих уявлень.	Характеристика природничих понять. Класифікація понять. Зміст і обсяг понять. Методика формування понять.	Формування природничих понять
Теми лабораторних	Л.р.№ 1 Спостереження уроку «Природознавство» з метою ознайомлення з принципами добору навч.матеріалу.					
Теми семінарських занять	Семінар № 1. Історія розвитку методики навчання природознавства.			Семінар № 2. Методика формування прир.уявлень і понять.		
Теми практичних робіт	Пр.роб.№1. Аналіз навч.програм освітньої галузі «Природознавство».					
Теми лабораторних робіт				Лабораторна робота № 1. Спостереження уроку «Природознавство» з метою ознайомлення з принципами добору навчального матеріалу.		
Модульний контроль	25 балів				25 балів	
ІНДЗ						
Самостійна робота	Табл.6.1. (5 балів)	Табл.6.1. (5 балів)		Табл.6.1. (5 балів)		
Поточна к/р	10 балів			10 балів		

Модулі	Змістовий модуль III				Змістовий модуль IV							
Назва модуля	Методи навчання природознавства. Матеріальна база навчання природознавства.				Форми навчання природознавства. Особливості навчання в мало комплектній школі.							
Кількість балів за модуль	71 бал				121							
Лекції	5				9	10	11	12		13	14	15
Теми лекцій	Поняття про метод. инавч. Словесні методи.	Наочні методи навчання.	Практичні методи навчання.	Матеріальна база навчання природознавства.	Основні форми орган. навч. природоз.	Основні типи уроків. Комб. урок.	Урок засв. Нових знань. Предмет. урок.	Урок-екскурсія.	Узагальнурок.	Перевір. оцінюв. ЗНУ учнів.	Особл. Навч. в малокомпл. школі. бріч	Позауроч. і позакл. робота.
Теми лабораторних робіт.	Л.роб. № 2. Спостер. уроку «Природознавство» з метою обґрунтування вибору вчителем методів і прийомів навчання.									Л.роб. № 3 Спостер. уроку «Природознавство» з метою обґрунтування вибору вчителем типу уроку та вміння його аналізувати		
Теми семінарських занять				Семінар № 3. Методи і прийоми навчання природознавства.	Семінар 4. Організація і методика проведення предметного уроку.	Семінар 5. Організація і методика проведення уроку-екскурсії і узагальнюючого уроку.						
Теми практичних робіт					П.роб. № 2 Складання конспекту уроку курсу «Методика навчання природознавства»							
Поточна к/р	10 балів				10 балів							
Модульний контроль	25 балів				25 балів							
ІНДЗ	30 балів											
Самостійна робота	Табл. 6.1. 5 балів (5 балів)			Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)					Табл. 6.1 (5 бали)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (10балів)
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)											

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Семінар №1. Методика навчання природознавства – педагогічна наука. Зміст курсу природознавства в початковій школі.	2
2	Семінар №2. Методика формування природничих уявлень і понять.	2
3	Семінар №3 «Основні методи і прийоми навчання природознавства»	2
4	Семінар №4. Організація і методика проведення узагальнюючого уроку.	2
5	Семінар №5. Організація і методика проведення предметного уроку. Організація і методика проведення уроку-екскурсії.	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Практична робота № 1. Аналіз навчальної програми курсу «Природознавство» (Т.Г.Гільберг, Т.В.Сак, Д.Д.Біда) (2 год)	
2	Практична робота № 2. Складання конспекту-уроку природознавства.	

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Лабораторна робота № 1 . Спостереження уроку «Природознавство» з метою ознайомлення з принципами добору навчального матеріалу.	2
2	Лабораторна робота № 2 . Тема: Спостереження уроку «Я і Україна» з метою обґрунтування вибору вчителем методів і прийомів навчання природознавства.	2
3	Лабораторна робота № 3 . Тема: Спостереження уроку «Природознавство». з метою ознайомлення з організацією і методикою проведення комбінованого уроку.	2

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Тема 1. Предмет і завдання методики навчання природознавства. Історія розвитку методики навчання природознавства.	6 год	5
2	Тема 2. Зміст навч. матеріалу з природ. в поч. школі Осн. принципи відбору навч. матеріалу в поч.шк.	4 год	5
3	Тема 3. Формування природничих уявлень і понять	18 год	5
4	Тема 4. Поняття про методи і прийоми навчання природознавства	8 год	5
5	Тема 5. Матеріальна база навчання природознавства	8 год	5
6	Тема 6 . Форми навчання природознавства.	6 год	5
7	Тема 7. Перевірка і оцінювання знань і вмінь учнів.	4 год	5
8	Тема 8. Позаурочна і позакласна робота з природознавства.	4 год	5
9	Тема 9. Навчання природознавству в малокомплектній школі	4 год	5
10	Тема 10. Особливості роботи вчителя початкових класів з шестирічними першокласниками	2 год	5
	Разом	64 год	50 балів

Карта самостійної роботи студентів

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I Методика навчання природознавства як наука. Зміст природознавства в навчальній школі			
<u>Тема 1</u> „Вступ” Предмет і завдання методики навчання природознавства (6 год)	Семінарські заняття. Модульний контроль.	5	I - II
<u>Тема 2</u> Зміст курсу природознавства в початковій школі (4год)	Семінарське заняття, модульний контроль, індивідуальне заняття.	5	III - V
<u>Всього:</u> 10 год.		10 балів	
Змістовий модуль II Формування природничих уявлень і понять.			
Тема 3. Формування природничих уявлень і понять (18 год)	Семінарське заняття, модульний контроль, індивідуальне заняття.	5	VI - VII
<u>Всього:</u> 18 год		5 балів	
Змістовий модуль III Методи навчання природознавства. Матеріальна база навчання природознавства			
Тема 4. Поняття про методи і прийоми навчання природознавства (4 год)	Семінарське заняття, модульний контроль	5	XI - XII
<u>Всього:</u> 4 год.		5 балів	
V семестр			
<u>Тема 4:</u> Методи навчання природознавства (4 год)	Семінарське заняття, модульний контроль, індивідуальне заняття		I - II

<u>Тема 5:</u> Матеріальна база навчання природознавства(8год)	Семінарське заняття, модульний контроль, індивідуальне заняття	5	III - IV
Всього: 12 год		5	
Змістовий модуль ІV. Форми навчання природознавства. Особливості навчання в мало комплектній школі.			
<u>Тема 6:</u> Форми навчання природознавства (6 год)	Семінарське заняття, модульний контроль, індивідуальне заняття	5	V
<u>Тема 7.</u> Перевірка і оцінювання знань і вмінь учнів (4 год).	Семінарське заняття, модульний контроль, індивідуальне заняття	5	VI
<u>Тема 8.</u> Позаурочна і позакласна робота з природознавств (4 год).	Семінарське заняття, індивідуальне заняття	5	VII
<u>Тема 9.</u> Навчання природознавству в малокомплектній школі (4год).	Семінарське заняття, індивідуальне заняття	5	VIII-IX
<u>Тема 10.</u> Особливості роботи вчителя початкових класів з шестирічними першокласниками (2 год).	Семінарське заняття, індивідуальне заняття	5	X-XII
Всього: 20 год		25	
Всього за семестр: 32 год.		Всього: 30	

9. Індивідуальні завдання

Тематика ІНДЗ

1. Урок – основна форма організації процесу навчання природознавства.
2. Комбінований урок природознавства.
3. Урок засвоєння нових знань.
4. Урок узагальнення і систематизації знань.
5. Урок-екскурсія.
6. Характеристика загальнодидактичних принципів навчання природознавства.
7. Характеристика природничих принципів навчання природознавства.
8. Аналіз освітньої галузі «Природознавство» Державного стандарту початкової загальної освіти.
9. Аналіз навчання програми «Природознавство» 1-4 класи (авт.Т.Г.Гільберг, Т.В.Сак, Д.Д.Біда).
10. Характеристика підручника з природознавства для 2 кл. (автор І.В.Грущинська).
11. Формування природничих уявлень на уроках природознавства.
12. Методика формування природничих понять на уроках природознавства.
13. Матеріальна база навчання природознавства.
14. Методика використання натуральних наочних посібників.
15. Використання об'єктів неживої природи на уроках природознавства.
16. Кабінет природознавства в початковій школі.
17. Комп'ютерно-інформаційні технології. Можливості їх запровадження та використання на уроках природознавства.
18. Куточок живої природи.
19. Географічний майданчик.
20. Методичні прийоми навчання природознавства.
21. Класифікація методів навчання природознавства за рівнем пізнавальної діяльності учнів.
22. Характеристика практичних методів навчання.
23. Використання дослідів на уроках природознавства.
24. Використання методу проєктів на уроках природознавства.
25. Спостереження на уроках природознавства.
26. Робота з підручником як метод самостійної роботи учнів.
27. Практичні роботи на уроках природознавства.
28. Перевірка і оцінювання знань і умінь учнів.
29. Предметний урок.
30. Позаурочна і позакласна робота з природознавства.
31. Методика роботи із робочими зошитами на уроках природознавства.
32. Формування естетичних цінностей в учнів початкових класів засобами природознавства.
33. Формування екологічного світогляду учнів початкових класів.
34. Педагогічні умови реалізації індивідуального підходу до учнів початкових класів під час вивчення природознавства.
35. Формування моральних якостей молодшого школяра засобами природознавства.

**Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічне дослідження)**

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети та завдань дослідження	2
2.	Складання плану письмової роботи	2
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденції подальшого розвитку даного питання	14
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій. Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.	4
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки, список використаних джерел).	4
6.	Використання ілюстрацій та фото під час захисту роботи	4
Разом		30

**Шкала оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічне дослідження)**

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	19-24	Добре
Середній	9-18	Задовільно
Низький	0-8	Незадовільно

п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження.	3 бали
2.	Складання плану презентації	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання. Формування доказової частини, висновків і узагальнень.	8 балів
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.	4 бали
5.	Лаконічність слайдів, відсутність термінологічної складності в текстах, висока інформаційна точність і актуальність.	4 бали
6.	Дотримання вимог щодо структурування інформації та її розміщення на слайдах. Стильове оформлення презентації. Якісний зміст слайдів, наступність у поданні інформації, творчість та оригінальність.	4 бали
7.	Професійна подача матеріалу презентації. Абсолютна увага аудиторії. Демонстрація створеної мультимедійної презентації, вміння виступати перед аудиторією, коротко формулювати свою думку, структурувати свою доповідь, використовувати мультимедійні засоби для ілюстрування ідеї, гіпотези, висновків, тримаючи увагу аудиторії та зосереджуючи її на найважливіших інформаційних повідомленнях. Відповіді на можливі питання.	5 балів
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ (науково-педагогічного дослідження у вигляді презентації)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	30-26	Відмінно
Достатній	25-19	Добре
Середній	18-11	Задовільно
Низький	0-10	Незадовільно

10. Методи навчання

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат.
- **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

11. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Методика навчання природознавства» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок. Розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п.ІУ), де визначено види і терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4 бальну) та європейську (ECT S) шкалу подану в таб. 8.1, табл. 8.2

Таблиця 8.1.Розрахунок рейтингових балів за видами поточного(модульного контролю)

Види діяльності	Кількість	Розрахунок	Заг.сума за видами діял-сті
1.Лекція(відвідування)	18	18x1	18
2. Семінарське заняття(відвідування)	5	5x1	5
3. Лабораторна робота (відвідування)	3	3x1	3
4. Практичні заняття(відвідування)	2	2x1	2
5. Робота на сем. заняттях	5	4X10	40
6. Робота на пр. заняттях	2	2x10	20
7 Робота на лабораторних	3	3x10	30
8. Виконання поточн. к/р	4	4x10	40
9. Виконання модульної контрольної роботи	4	4x25	100
10. Виконання сам.роботи	10	10x5	50
11. Виконання ІНДЗ	1	1x30	30
Підсумковий рейтинговий бал			338
Форма контролю - іспит	<p>338: 60 = 5,63(коефіцієнт) (При підрахунку балів кількість балів, що набрав студент ділимо на 5,63 округлюємо. Потім додаємо іспит. 40% - іспит; 60% - за семестр)</p>		

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	зараховано
B	82-89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75-81 (добре)		
D	69-74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60-68 (достатньо)		
FX	35-59 (недостатньо – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	не зараховано
F	1-34 (незадовільно з можливістю повторного складання)		

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл.8.3

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, поточну контрольну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань. Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на індивідуальних заняттях (див. п. «Захист творчих проєктів»)

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4			40	Екзамен
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
81		65	71		121				

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

13. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій;
2. Навчальні посібники;
3. Робоча навчальна програма;
4. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
5. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
6. Завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни

14. Рекомендована література

Базова

1. Державний стандарт початкової загальної освіти.
2. Навчальні програми для загальноосвітніх навч. закл. Із навчанням українською мовою. 1-4 класи. - К.: Видавничий дім «Освіта», 2011. - 392 с.
3. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 3- 4 класи. – К.: Початкова школа, 2003.
4. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах. Навч. посібник. – 2-ге вид. Київ.: «Веселка», 1998. - с. 334
5. Нарочна Л.К., Ковальчук Г.В., Гончарова К.Д. Методика викладання природознавства: Навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. І допов. – К.: Вища школа, 1990. – 302 с.
6. Грущинська І.В. Природознавство: підруч. для 1 кл./ І.В. Грущинська. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012 р. - 144 с.: іл.
7. Грущинська І.В. Природознавство: підруч. для 2 кл./ І.В. Грущинська. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012 р. - 160 с.: іл.
8. Байбара Т.М., Бібік Н.М. Я і Україна: Підруч. Для 3 кл. - К.: Форум, 2004. - 176 с.
9. Байбара Т.М., Бібік Н.М. Я і Україна: Підруч. Для 4 кл. - К.: Форум, 2004. - 176 с.
10. Грущинська І.В. Готуємося до уроків природознавства у 1 класі: посіб. для вчителя. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012 р. - 192 с.

Допоміжна

1. Амонашвили Ш.А. Воспитательная и образовательная функции оценки учения школьников. – М.: педагогика, 1984.
2. Байбара Т.М. Дослід у процесі навчання природознавства // Почат. шк. – 2000. - № 12. – с. 19-21.
3. Байбара Т.М. Дослід у процесі навчання природознавства // Почат. шк. – 2001. - № 1 - 2.
4. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Наук.-метод. посібник. – К.: ІЗМН, 1998.
5. Бібік Н.М. до відродження традицій – через інтерес дитини // Почат. шк. – 1995. - № 3. – с. 16-18.
6. Бібік Н.М. Формування пізнавальних інтересів молодших школярів: Навч. метод. посібник для вчителів почат. кл. – К., 1997.
7. Варакута О.І. Формування природничих понять в учнів початкових класів // Почат. шк. – 1999. – с. 20-23.
8. Волошин О.М. Цікаві завдання з природознавства. 3 клас. – Тернопіль: підручники і посібники, 1996.
9. Галузинський В.М., Євтух. Педагогіка: Теорія та історія. – К.: Вища шк., 1995.
10. Коваль Н.С. Резерви підвищення ефективності навчання природознавства // Почат. шк. – 1995. - № 4. – С. 38-43.